

דימוי האישה והאם בנבואת הנחמה

ישעיהו מט

יהודה איזנברג

תקציר: הנביא מדמה את השיחה שבין ישראל לקב"ה כשיחה בין אישה המתלוננת על בעלה ותשובתו לתלונתה.

מילות מפתח: נבואת נחמה; ישעיהו מט.

השיחה שבין ישראל לבין אלוקים, ניתנת בפרקנו כשיחה שבין אישה המתלוננת על בעלה, ותשובתו של האיש.

ותאמר ציון עזבני ה'
וה' שכחני.

ציון מופיעה בלשון נקבה. ותאמר ציון. תלונה של ציון כפולה: עזבני ה', וה' שכחני. עזיבה היא עניין טכני: אפשר לעזוב אישה, ולהמשיך לחשוב עליה. שכחה היא עניין שבנפש: השכחה היא מחיקת הקשר; היא עזיבה שאין אחריה שיבה. ציון מתלוננת: "עזבני ה', וה' שכחני". עזב, ואחר כך גם שכח.

ותשובת ה':

"התשכח אשה עולה"
מרחם בן בטנה?"

בתשובה חל מעבר: ציון מדמה עצמה לאישה המתלוננת על בעלה; בתשובת ה' הדימוי הוא אישה ביחס לילדיה. "התשכח אשה עולה?" תשובה צפויה היא: "לא!" אישה אינה שוכחת את בן בטנה. וה' ממשיך: "גם אלה תשכחנה". התשובה מעוררת חרדה: האישה מתלוננת כי בעלה שכחה; והבעל משיב: לא רק אישה שוכחים, גם את הילדים שוכחים! וההמשך מרגיע: "גם אלה תשכחנה - ואנכי לא אשכחך".

האישה העמידה עצמה מול אהובה; כנסת ישראל טוענת כלפי ה': "ה' שכחני". ותשובת ה': אדם יכול לשכוח את אשתו; אישה יכולה אף לשכוח את עולליה; אבל אני "לא אשכחך". הקשר שבין ה' לישראל חזק מקשר אהבה; חזק אף מקשר דם.

הן על כפים חקותיך
חומותיך נגדי תמיד.

הדימוי משלב משל ונמשל: הקב"ה מופיע כאן כאוהב, הכותב את שם אהובתו בכתובת קעקע על ידיו, ואומר: אינני יכול לשכוח אותך; הרי את חקוקה על כפות ידי, מעין דבריה של השולמית: "שמני כחותם על לבך, כחותם על זרועך". ומן המשל, לנמשל: "חומותיך נגדי תמיד". אני רואה לנגדי את חומותיך ההרוסות; אינני שוכח. אינני יכול לשכוח.

ומן האהבה, לגאולה. הדימוי שהחל באישה שנשכחה, ועבר לאישה השוכחת בניה, ממשיך בדימוי הבנים. ציון משולה לאם, אך בניגוד לאישה, שקודם נאמר בה כי היא שוכחת את בן בטנה, על ציון יאמר:

"מהרו בניך, מהרסיך ומחריביך ממך יצאו". מהרי בניך לבוא - ומהרסיך, לצאת.

והתיאור מתרחב:

"שאי סביב עיניך וראי, כלם נקבצו ובאו לך,
חי אני, נאום ה', כי כלם כעדי תלבשי, ותקשרים ככלה".

את אינך שוכחת את בניך, והם אינם שוכחים אותך. "כלם נקבצו באו לך". ומתיאור הבנים, חוזר התיאור אל אישה ביחס לאישה: "כלם כעדי תלבשי, ותקשרים ככלה". האישה שהתלוננה כי בעלה שכחה, "תלבש" את בניה כעדי; תתקשט ותתגאה בבניה: תתגאה **ככלה**. הכלה מתגאה ליד בעלה.

נשים לב כיצד התרחבה התמונה: האישה, שלפני רגע התלוננה כי בעלה עזב אותה ושכח אותה, אף לא הזכירה את ילדיה. אולי אין לה ילדים, ואולי גם ילדיה עזבוה ונדדו למרחקים. ועכשיו, היא מופיעה בשני תלבושות: היא אם המשתאה על בניה הרבים השבים אליה, והיא מתקשטת בבניה, ככלה המתקשטת בפני בעלה.

ולאחר תיאור מרגש זה, מפענח הנביא את משלו, ועובר לנמשל:

כי חרבתיך ושוממותיך וארץ הריסותך
כי עתה תצרי מיושב
ורחקו מבלעיך...

ולסיום:

כה אמר ה' א':
הנה אשא אל גוים ידי
ואל עמים ארים נסי
והביאו בניך בחוצן
ובנותיך על כתף תנשאנה
והיו מלכים אומניך
ושרותיהם מניקותיך
אפים ארץ ישתחוו לך
ועפר רגליך ילחכו
וידעת כי אני ה'
אשר לא יבושו קוי

האישה, האם, היא עכשיו נערה מתפנקת: "מלכים אומניך, ושרים מניקותיך". יש לה מינקת, יש לה אומנת. וכל זאת למען דעת כי תבוא גאולתה, "כי אני ה' אשר לא יבושו קוי".

